

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Klasila, J., Mikkonen, M., Pirnes, R., Kinisjärvi, M. & Männistö, M. 2021. Kouluyhteisöllä on tärkeä rooli yläkouluikäisten seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Oamk Journal 19/2021. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021061036462>

Kouluyhteisöllä on tärkeä rooli yläkouluikäisten seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä

2.6.2021 - Klasila Jemiina, Mikkonen Mari, Pirnes Riikka, Kinisjärvi Marja, Männistö Merja

Kouluyhteisön tehtävänä on edistää nuorten seksuaaliterveyttä ja hyvinvointia. Yläkouluikäisten seksuaalinen kehitys tapahtuu yksilöllisesti. Tämän takia nuori voi olla hämmentynyt tuntemuksista, ajatuksista ja muutoksista, joita ympärillä tapahtuu. Mikä on kättilön ja terveydenhoitajan rooli nuorten seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä kouluyhteisössä?

Nuoret tarvitseva oikeaa tietoa seksuaalisuuden kehittymisestä ja sen monimuotoisuudesta (kuva: Daniil Onischenko/Unsplash.com)

Seksuaalisuus kehittyy jokaisella yksilöllisellä tavalla, omaa tahtia ja jopa omassa järjestyksessä. Nuorten hyvinvoinnin ja seksuaaliterveyden edistämiseksi on tärkeää,

että he saavat oikeaa tietoa seksuaalisesta kehittämisestä ja seksuaalisuuden monimuotoisuudesta. Terveystieteiden ja kättilön tehtävänä on seksuaalikasvattajana antaa nuorille tätä tietoa.

Yläkouluikäisen hyvinvointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tuetaan ihmisten mahdollisuuksia parantaa ja ylläpitää hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä. Tämä mahdollistamiseksi tuetaan sellaisia olosuhteita, jotka tukevat terveellisiä valintoja ja hyvinvointia. [1]

Fyysinen hyvinvointi koostuu liikunnasta, ravinnosta ja unesta. UKK-instituutti on valmistanut nuorille suositukset, joiden mukaan 7–17-vuotiaiden lasten ja nuorten on hyvä liikkua päivittäin, suurimmaksi osaksi kestävyystyyppisesti. Liikkumista olisi hyvä kertyä 60 minuuttia päivässä, mutta sen ei tarvitse olla yhtäjaksoista. Suosituksen mukaan liikkuminen tulisi olla monipuolista, reipasta ja rasittavaa yksilöllisellä tavalla ja iästä riippuen. Kestävyttä parantaa sykkeen nostaminen ja hengästyminen kolme kertaa viikossa. Myös lihaksia tulisi kuormittaa kolme kertaa viikossa. Paikallaanoloa olisi hyvä tauottaa liikkumalla ja riittävä uni puolestaan auttaa palautumaan. [2]

Myös monipuolinen ravitsemus on tärkeää nuoren kasvun ja kehityksen kannalta. Suomalaisissa ravitsemussuosituksissa on määrätty energiatarpeen viitearvot ja ravintoaineiden saantisuositukset. Kolmasosa nuoren päivittäisestä energian tarpeesta tulisi saada koulussa tarjottavasta aterialta. [3] Uni auttaa pysymään terveenä ja henkisesti virkeänä. Se on erityisesti tärkeää nuorille, jotta fyysinen kasvu on mahdollista. Suurin osa 14-vuotiaista tarvitsee unta 8–10 tuntia yössä. [4]

Yläkouluikäisten seksuaalisuuden kehittyminen

Seksuaalisuus on moninainen käsite, joka tarkoittaa muun muassa tunteita ja ajatuksia. Seksuaalisuus voi tarkoittaa eri ihmisille hyvin eri asioita ja sen ymmärtämiseen vaikuttavat kulttuuri ja tavat. Seksuaalisuus voi olla persoonaamme eli naisena, miehenä ja ihmisenä olemista tai toimintaa, kuten seksiä. Se voi olla energiaa, vapautta ja voimaa, mutta se voi olla myös pelkoa ja ahdistusta.

Seksuaalisuuteen voidaan ajatella kuuluvaksi itsetunto, aistinautinnot, tyydytys sekä fyysinen halu. [5]

Cacciatoren [6] kuvaa ihmisen seksuaalista kehitystä seksuaalisuuden portailla. Portaatt etenevät kehitystasasteittain leikki-iästä aikuisuuteen. Jokaisella seksuaalisuuden portaalla on oma tehtävänsä ja kullakin portaalla opitaan asioita seksuaalisuudesta.

Cacciatoren [6] mallin ensimmäisellä portaalla lapsi rakastuu lähipiirissä olevaan aikuiseen. Omaa kehoa tutkitaan ja mietitään, miten tyttöjen ja poikien kehot eroavat toisistaan. Toisella portaalla puolestaan ihastutaan johonkin kaukaiseen henkilöön, kuten julkisuudesta tuttuun laulajaan tai urheilijaan. Julkkisrakkauksia voi olla tästä portaasta lähtien koko elämän ajan. Kolmannella portaalla rakkauden kohde voi olla lähipiiristä tuttu, kuten luokkakaveri ja rakkauden kohde pidetään salassa. Samalla portaalla kiinnostutaan murrosiän muutoksista ja opetellaan hyväksymään omaa kehoa. Neljännellä portaalla ihastuksen kohde ei ole enää niin salainen, vaan se saatetaan kertoa kaverille. Ystävyyttä opetellaan ja puntaroidaan samalla, ja ulkonäkö saattaa kiinnostaa.

Viidennellä portaalla ihastumisen kohde saa tietää ihastumisesta. Useimmiten suora kanssakäyminen kuitenkin vielä jää tapahtumatta. Myös keho alkaa muuttua tässä vaiheessa. Kuudennella portaalla seurustelusta halutaan kertoa ja näyttää muille. Seitsemännellä portaalla mukaan tulee seksuaalista kiihottumista, suukottelua suulle ja koskettelua kaulaan. Tällä portaalla opetellaan itsehillintää, hallintaa ja kumppanin kunnioitusta. Seuraavalla portaalla koetaan läheisyyttä ja tutustutaan kehoihin sekä tunnustellaan, mikä kummastakin tuntuu hyvältä. Yhdeksännellä portaalla otetaan iso askel. Rakastuminen tunteena yhdistyy fyysiseen rakasteluun, joka tuo mielihyvää. Saavutettaessa viimeisen portaan, nuorella tulisi olla tieto yhdyntään liittyvistä riskeistä, mutta myös taito kunnioittaa molempien toiveita. [6]

Seksuaalisuuden portailla opitut asiat valmistavat seuraavalle portaalle nousemiseen. Portaatt tulisi edetä rauhassa askelma kerrallaan, jolloin kehittyvä ihminen saa tarpeeksi aikaa aikuiseksi kasvamiseen. Portaiden askeljärjestys ei ole kaikilla sama, mutta tärkeää on tutkia ja oppia kunkin portaan asiat. [7]

Seksuaalisuuden monimuotoisuus yläkouluikäisillä

Sukupuolen moninaisuuteen kuuluu se, että ihminen voi tuntea olevansa myös muuta kuin pelkkä nainen tai mies, tyttö tai poika. Sukupuoli ei siis ole selväpiirteinen ominaisuus, eikä se ole yhtä kuin seksuaalisuus. Seksuaali-identiteetti ei myöskään määrity sukupuoli-identiteetin perusteella. [8]

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan [8] mukaan sukupuoli on merkittävä osa persoonaa. Sukupuoli ei kuitenkaan ole selväpiirteinen ominaisuus, jonka perusteella ihmiset voidaan yksiselitteisesti luokitella naisiksi tai miehiksi. Sukupuoli koostuu erilaisista perinnöllisistä, kehityksellisistä, hormonaalisista, fysiologisista, psykologisista, sosiaalisista ja kulttuurillisista ominaisuuksista eli on eräänlainen jatkumo. Ihminen voi siis tuntea olevansa myös muuta kuin nainen tai mies, tyttö tai poika. [8]

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot ja sosiaalinen media vaikuttavat nykyään lasten ja nuorten arvomaailmaan. On tärkeää opettaa lapsia ja nuoria tunnistamaan ja nimeämään arvoja ja arvostuksia, joita he kohtaavat. Koulut tukevat nuoria rakentamaan omaa arvoperustaansa ja auttavat pohtimaan kriittisesti mediassa esiintyviä malleja. [9]

Seksuaalisuuden monimuotoisuus on laaja-alainen asia niin yläkouluikäisillä kuin vanhemmillakin. Se sisältää sukupuolen moninaisuuden, joka tarkoittaa sitä, että sukupuoli on laajempi käsite kuin pelkästään kaksi erilaista sukupuolta, naiset ja miehet. Seksuaalisuuden monimuotoisuuteen liittyy myös sukupuoli-identiteetti eli se, miten nuori kokee oman sukupuolensa. Sukupuoli-identiteetti voi olla eriävä syntymässä määritellyyn sukupuoleen. Sukupuolen ilmaisulla nuori voi myös näyttää muuta kuin syntymässä määriteltyä sukupuolta. Seksuaalinen identiteetti puolestaan pitää sisällään seksuaalisen suuntautumisen lisäksi muun muassa mieltymykset kumppaniin liittyen, mieltymykset seksuaaliseen toimintaan sekä seksuaaliset arvot. Nuoruusiässä useimmilla on ajatus seksuaalisesta identiteetistään, vaikka se usein vakiintuu varhaisaikuisuudessa.

Seksuaalisuuden monimuotoisuuteen kuuluu myös seksuaalinen suuntautuminen.

Sillä tarkoitetaan mieltymyksiä, halua ja kiihottumisen tunteita tiettyä sukupuolta kohtaan. [10]

Peruskoulun opetussuunnitelman mukaan 7–9-vuosiluokkien opetukseen sisältyy kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Muun muassa identiteettiä, seksuaalista kehittymistä sekä turvataitoja painotetaan opetuksen sisällöissä. [11]

Terveydenhoitajan rooli seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä

Terveydenhoitajan rooli seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä on merkittävä varsinkin kouluterveydenhuollossa. Kouluterveydenhuollossa tuetaan lapsen ja nuoren seksuaalista kehitystä sekä seksuaaliterveyttä. Lisäksi keskustellaan kullekin ikäkaudelle keskeisistä seksuaaliterveyden asioista. [12]

Kouluterveydenhoitajat tukevat oppilaiden ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistäen samalla oppimista. He arvioivat oppilaiden ja perheiden hyvinvointia ja koulukuntoisuutta ohjaten tarvittaessa tuen piiriin. Nuorta tuetaan seksuaalisuuden ymmärtämiseen ja vastuulliseen käyttäytymiseen. Kouluterveydenhuollon erityisenä tehtävänä on tunnistaa seksuaalisen kehityksen ongelmat mahdollisimman varhain. Osa kouluista hyödyntää terveydenhoitajien ammattitaitoa seksuaalikasvattajana. Tärkeä osa kouluterveydenhuoltoa onkin seksuaalineuvonta. [12] [13] [14]

Koulujen määräaikaisissa terveystarkastuksissa seksuaaliterveyden edistäminen ja seksuaalineuvonta on tärkeässä roolissa. Usein ohjaus käydään yksilöllisesti. Terveystarkastuksissa puhutaan kokonaisterveydentilasta ja elintavoista eli unesta, ravitsemuksesta, liikunnasta, päihteistä, tupakoinnista, vapaa-ajasta sekä ihmissuhteista. Lisäksi terveydenhoitajat pitävät tunteja, joilla voidaan puhua hyvinvointiin liittyvistä asioista sekä seksuaaliterveydestä. [12]

Terveydenhoitajat kehittävät toimintaansa näyttöön perustuvaksi. Terveydenhoitaja suhtautuu kriittisesti totuttuihin toimintatapoihin ja hänellä on valmiuksia etsiä

uutta tietoa työn kehittämiseksi. Kehittämistyöllä pyritään parantamaan terveydenhoitajatyön ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta. [15]

Kätilön rooli seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä

Kätilö on seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntija, joka osaa toimia seksuaaliterveyden edistäjänä eri kätilötyön hoitoympäristössä eri-ikäisten naisten, yksilöiden ja perheiden kanssa [16]. Kätilö kohtaa myös yläkouluikäisiä nuoria erilaisissa ympäristöissä, kuten avoterveydenhuollon vastaanotoilla, sairaalassa sekä kouluterveydenhuollossa. Seksuaaliohjaus kuuluu kätilön jokapäiväiseen työhön [16].

Seksuaalisuudesta ei ole helppoa puhua nuorten kanssa, sillä siihen voi liittyä tietynlaisia tabuja sekä häpeän tunnetta. Kätilön rooli on kertoa nuorille seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ja oikoa vääriä uskomuksia. Kätilön tehtävänä on myös kertoa, mitä kaikkea nuori tulee kokemaan kehon muuttuessa lapsesta nuoreksi aikuiseksi. [16]

Kätilö ja terveydenhoitaja saattavat kouluttautua myös seksuaalineuvojaksi tai antaa epävirallista seksuaalineuvontaa nuorille eri yhteyksissä. Seksuaalineuvojan persoona on oleellinen osa tätä työtä. Nuorten kanssa keskusteluyhteyden muodostuminen ja vuorovaikutus ovat myös tärkeässä osassa. Yleensä nuori tarvitsee päätöksiensä tueksi neuvoja, keskusteluapua ja tukea. Neuvojan tehtävänä on kuunnella ja auttaa nuoren ajatusten selkeytymisessä sekä kannustaa mahdollisesti katsomaan asiaa myös eri näkökulmasta. [17]

Oulun yliopistossa on menossa laaja tutkimus naisten hyvinvointiin ja lisääntymisterveyteen vaikuttavista tekijöistä. Alustavien tulosten mukaan suuri osa naisista ei tiedä hedelmällisyyden laskevan merkittävästi ennen vaihdevuosi-ikää ja monella on lapsihaaveita 35 vuoden iässä. [18] Tämän perusteella voidaan todeta, että kätilöt voisivat lisääntymisterveyden asiantuntijoina jakaa tietoa hedelmällisyyteen ja lisääntymisterveyteen vaikuttavista tekijöistä enemmän.

Ebrandin ja Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluiden yhteistyössä teettämän tutkimuksen mukaan nuoret viettävät paljon aikaa sosiaalisessa mediassa [19]. Kätilöiden osaamisen ja tiedon jakamisessa voisikin enemmän hyödyntää sosiaalisen median kanavia. Tietoa voisi jakaa ja keskusteluja käydä siellä missä nuoret ovat. Näin tieto tavoittaisi nuoria varhain. Kynnys kysymiselle myös madaltuisi.

Bildjuschinin toimittamassa työpaperissa [20] on koottu Tuija Rinkisen väitöskirjasta nuorten kysymyksiä, jotka he ovat lähettäneet seksuaaliterveydestä Väestöliiton internetpalveluun. Seksuaalinen toiminta, mieheksi ja naiseksi kasvaminen sekä raskaus olivat eniten kysytyjä aihealueita. [20] Tämä kertonee nuorten tiedontarpeen olevan suurempi mitä he saavat seksuaalikasvatuksesta koulussa tällä hetkellä. Esimerkiksi eniten mieltä askarruttaneita kysymyksiä voitaisiin ottaa esille sosiaalisen median palveluissa. Kätilö voisi myös yhdessä terveydenhoitajan kanssa käsitellä aiheita ja nuoret saisivat vastauksia pohdintoihinsa helposti ja tieto olisi varmasti myös ajankohtaista ja tutkittua.

Toimintapäivä Kempeleen koululla

Kempeleen koulun kahdeksaluokkalaisille toteutettiin nuorten seksuaaliterveyteen ja hyvinvointiin liittyvä toimintapäivä Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) terveydenhoitaja- ja kätilöopiskelijoiden yhteistyönä. Toimintapäivä koostui viidestä rastista, joissa oppilaat kulkivat pienissä ryhmissä tehtäviä tehden. Oamkin opiskelijoiden vastuulla oli kaksi toimintapistettä, jotka olivat ”Yläkouluikäisten seksuaalisuuden kehittyminen” ja ”Seksuaalisuuden monimuotoisuus yläkouluikäisillä”.

Rastit toteutettiin yhdessä asiantuntijaryhmien kanssa, jotka perehtyivät aiheisiin ja toimivat pisteillä vetäjinä. Aiheista haluttiin kertoa nuorille osallistaen heitä mukaan. Seksuaalisuuden kehittymistä kuvattiin seksuaalisuuden portaiden (Nuorten netti) avulla. Portaatt kuvaavat hyvin sitä, että jokainen kulkee omaa tahtia seksuaalisuuden kehityksessä. Seksuaalisuuden monimuotoisuutta käsiteltiin Kahoot!-pelin avulla. Lisäksi erilaisista seksuaalisuuden suuntautumisista oli tietovisa.

Toimintapäivän tarkoituksena oli lisätä nuorten tietoa seksuaalisuudesta ja seksuaaliseen kasvuun ja kehitykseen kuuluvista asioista. Tavoitteena oli luoda osallistava, mielenkiintoinen, innostava ja informatiivinen toimintapäivä seksuaalisuuteen, seksuaaliseen monimuotoisuuteen ja kehittymiseen liittyen. Seksuaalikasvatus kuuluu yläasteikäisen nuoren opintosuunnitelmaan ja toimintapäivä oli oivallinen tapa tuoda esille seksuaaliterveyteen ja seksuaaliseen kehittymiseen kuuluvia asioita. Toimintapäivänä käytetty materiaali jäi koululle oppimismateriaaleiksi.

Päivän loppuksi nuoret, opettajat ja rastien asiantuntijat antoivat palautetta päivästä. Suurin osa oppilaista koki tapahtuman hyödylliseksi sekä rastien sisällön ja materiaalin kehitystä tukevaksi ja mielenkiintoisiksi. Oppilaiden mielestä rastit olivat innostavia ja aktivoivia. Opettajien mielestä toimintapäivä oli hyvin suunniteltu, asiantuntijat olivat perehtyneet hyvin aiheisiinsa ja kättilöopiskelijat olivat hyvin orientoituneita toimintapäivään. Opettajat kokivat toimintapäivän rakenteen selkeäksi ja sisällön nuorten kasvua ja kehitystä tukevaksi. Palautteen perusteella toimintapäivää voisi jatkaa ja jakaa myös muihin kouluihin.

Loppuksi

Kouluissa voidaan seksuaalikasvatuksen avulla lisätä yhdenvertaisuutta sekä ymmärrystä omasta kehosta ja itsemääräämisoikeudesta. Seksuaalikasvatuksen apuna ovat WHO:n seksuaalikasvatuksen standardit. Niiden mukaan seksuaalikasvatuksessa pitää huomioida lasten ja nuorten osallistaminen, sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus, toiminnan jatkuvuus, tilannelähtöisyys ja interaktiivisuus sekä yhteistyö vanhempien ja yhteisöjen kanssa. Yläkouluikäisille keskeisiä aiheita ovat seurustelu, itsetyydytys, seksuaalinen minäkuva ja -identiteetti sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydestä huolehtiminen. Seksuaalineuvontaa annettaessa tulee olla hyvät valmiudet ymmärtää sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden merkityksiä yläkouluikäisillä. [21]

Yläkouluikäisten seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on koko kouluyhteisön tehtävä. Yläkouluikäiset nuoret kokevat seksuaalisuuden eri tavoin. Osalle seksuaalisuus on jokapäiväistä ja siitä on helppo puhua. Kempeleen koulun

toimintapäivässä nuoret toivat kuitenkin esille, että monille se on vaikeaa ja hieman häpeällistä johtuen mitä erilaisimmista lähtökohdista.

Seksuaalisuudesta tulisi jutella avoimesti ja selkeästi. Nuorille tulisi painottaa, ettei seksuaalisuutta tule hävetä ja että jokainen kehittyy omaa tahtia. Antamalla positiivisen kuvan seksuaalisuudesta ja sen kehittymisestä autetaan monia nuoria saavuttamaan tasapainoinen kuva omasta kehostaan ja seksuaalisuuteen liittyvät ajatukset selkiytyvät.

Klasila Jemiina, opiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma

Mikkonen Mari, opiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma

Pirnes Riikka, opiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma

Kinisjärvi Marja, yliopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Männistö Merja, yliopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Lähteet

[1] Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Hyvinvointi- ja terveyserot. Eriarvoisuus. Keskeisiä käsitteitä. Hakupäivä 2.6.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/keskeisia-kasitteita>

[2] UKK-instituutti. 2021. Lasten ja nuorten liikkumissuositus. Hakupäivä 2.6.2021. <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/lasten-ja-nuorten-liikkumissuositus/>

- [3] Hoppu, U., Kujala, J., Lehtisalo, J., Tapanainen, H. & Pietinen, P. 2018. Yläkoululaisten ravitsemus ja hyvinvointi. Kansanterveyslaitoksen julkaisu B, 30/2008. Hakupäivä 6.4.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204193417>
- [4] Terve koululainen. 2018. Unen tarve ja unenpuutteen vaikutukset. Hakupäivä 6.4.2021. <https://www.tervekoululainen.fi/ylakoulu/lepo-ja-uni/unen-tarve/>
- [5] Väestöliitto. 2018. Seksuaalisuus. Hakupäivä 6.4.2021. <http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/nettikurssi-tasa-arvo-ja-seksuaa/kurssinsisalto/seksuaalisuus/>
- [6] Cacciatore, R. 2019. Seksuaalisuuden portaat on tunnekasvatusmalli. Hakupäivä 6.4.2021. <https://www.raisacacciatore.fi/136>
- [7] Nuorten netti. 2020. Seksuaalisuuden portaat. Hakupäivä 6.4.2021. <https://www.nuortennetti.fi/seksuaalisuus/kypsyva-seksuaalisuus/seksuaalisuuden-portaat/>
- [8] ETENE. 2016. Lausunnot ja kannanotot vuodelta 2016. Hakupäivä 6.4.2021. <https://etene.fi/lausunnot-ja-kannanotot-2016>
- [9] Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Hakupäivä 6.4.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelmien-perusteet>
- [10] Santalahti, T. 2017. Sukupuolen moninaisuus ja seksuaalinen suuntautuneisuus. Duodecim. Koulun terveystietokirjasto. Hakupäivä 2.5.2021. <https://www.koulunterveystietokirjasto.fi/aihe/seksi/seksuaalisuuden-monimuotoisuus/smm00001>
- [11] Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Terveystieto. Hakupäivä 2.5.2021. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/sisallot/478973>
- [12] Hakulinen, T., Laatikainen, T., Mäki, P. & Wikström, K. 2017. Terveystarkastukset lastenneuvolassa & kouluterveydenhuollossa. Menetelmäkäsikirja. 4. uud. p. Helsinki: Juvenes Print.

- [13] Vänskä, R., Pitkänen, A. & Komulainen, J. 2018. Koulun keinot oppimisen tueksi. Hakupäivä 10.5.2021. <https://www.kaypahoito.fi/nix02621>
- [14] Mäki, R. 2021. Seksuaalikasvatusta nuorille – opettajan opas. Suomen RFSU Oy.
- [15] Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O-K. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008. Terveydenhoitajan osaaminen. Helsinki: Edita.
- [16] Paananen, U., Pietiläinen, S., Raussi-Lehto, E., Äimälä, A., Toimituskunta. 2015. Kättilötyö. 6.–7. p. Keuruu: Otava Kirjapaino Oy.
- [17] Ritamo, M., Ryttyläinen-Korhonen, K. & Saarinen, S. (toim.) 2011. Seksuaalineuvonnan tueksi. Osa I: Seksuaalineuvojana toimiminen. Osa II: Esimerkkejä seksuaalineuvonnan käytänteistä. Raportti 27. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hakupäivä 4.5.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085325>
- [18] Oulun yliopisto. 2021. Laaja tutkimus tuo uutta tietoa suomalaisnaisten terveydestä ja seksuaalisesta hyvinvoinnista. Tiedote 18.3.2021. Hakupäivä 16.5.2021. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/laaja-tutkimus-tuo-uutta-tietoa-suomalaisnaisten-terveydesta-ja-seksuaalisesta-hyvinvoinnista?publisherId=57858920&releaseId=69903677>
- [19] Ebrand. 2021. Some ja nuoret -tutkimus. Katsaus nuorten sosiaalisen median käyttöön. Hakupäivä 16.5.2021. <https://www.ebrand.fi/some-ja-nuoret>
- [20] Bildjuschin, K. (toim.) 2015. Seksuaalikasvatuksen tueksi. Työpaperi 35/2015. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hakupäivä 16.5.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-542-4>
- [21] Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. 2016. Edistä, ehkäise, vaikuta. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014–2020. Opas 33. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hakupäivä 4.5.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-174-7>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 19/2021

Julkaisuvuosi: 2021

Tekijätiedot: Klasila Jemiina, Mikkonen Mari, Pirnes Riikka, Kinisjärvi Marja, Männistö Merja

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021061036462>

Tiivistelmä: Yläkouluikäisten seksuaalinen kehitys tapahtuu yksilöllisesti. Kouluyhteisön tehtävänä on edistää nuorten seksuaaliterveyttä ja hyvinvointia. Yläkouluikäinen voi olla hämmentynyt tuntemuksistaan ja ajatuksistaan sekä omista tai ympärillä tapahtuvista muutoksista, mikäli hän ei ole saanut tietoa seksuaaliseen kehittymiseen ja seksuaalisuuden monimuotoisuuteen liittyen. Mikä on kättilön ja terveydenhoitajan rooli nuorten seksuaaliterveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä kouluyhteisössä?